

Levend land

J.I.S. ZONNEVELD, 1985. *Levend land; de geografie van het Nederlandse landschap*. Bohn, Scheltema & Holkema, Utrecht/Antwerpen. Fl 61,75

"Levend land" is een boek waarin op informatieve en eenvoudige wijze uiteen wordt gezet, waarom Nederland er uit ziet zoals het er nu uit ziet. Dit boek over het Nederlandse landschap is niet alleen bruikbaar als studieboek voor geïnteresseerden, maar is ook geschikt als naslagwerk voor deskundigen.

Het boek opent met een korte uitleg over de verschillende betekenissen die kunnen worden gegeven aan het woord landschap en de diverse takken van wetenschap die zich met dit landschap bezig houden. Het landschap wordt daarbij beschouwd als een stelsel bestaande uit een abiotische component (met een onderverdeling in water, bodem enz.), een biotische component (flora, fauna) en de menselijke component waarbinnen en waartussen tal van relaties bestaan. Deze indeling in drie componenten, met hun onderverdeling, is terug te vinden in de hoofdstukindeling.

De hoofdstukken 2 t/m 7 behandelen de abiotische aspecten van het landschap. Hierbij worden tal van begrippen en processen die te maken hebben met het ontstaan van het huidige landschap uitgelegd. Zo wordt bijvoorbeeld vakkundig het verschil uit de doeken gedaan tussen loopduinen, lijduinen, paraboolduinen, of om maar eens een moeilijk woord te gebruiken: barhanen.

In hoofdstuk 8 komen flora en fauna aan bod, waarbij enkele algemene principes uit de ecologie worden behandeld en een korte schets wordt gegeven van flora en fauna in Nederland.

Na een enigszins kunstmatige indeling en beschrijving van Nederland in 11 fysisch-geografische provincies (afgeleid van de meer gangbare 15 fysisch-geografische landschappen) in hoofdstuk 9, staat in de hoofdstukken 10 t/m 14 de invloed van de mens op het Nederlandse landschap centraal. Deze invloed dateert eigenlijk al van ver voor de laatste ijstijd, maar was toen minder dan marginaal. In hoofdstuk 10 wordt de (kultuur-)geschiedenis van Nederland geschetst van prehistorie tot 20e eeuw, waarna in de hoofdstukken 11 en 12 de verschillende aspecten van het Nederlandse landschap in historisch

perspektief worden geplaatst. Aan bod komen o.a. de verschillende nederzettingsvormen die om ons heen nog te herkennen zijn, het verkavelingspatroon van het Nederlandse landschap, de levende landschapselementen (houtwallen, meidoornhagen, graften), verschillende boerderijtypen, de stedelijke ontwikkeling, verschillende molen- en brugtypen. Zeer informatief is ook de paragraaf over toponiemen, of over hoe plaatsnamen zijn ontstaan. Zo is de plaatsnaam Rijnzaterwoude te vertalen als: in het woud (=moerasbos) van de Rijnzitters, of bewoners van de Rijnsoever.

In hoofdstuk 13 van "Levend land" volgt een korte beschouwing van het landschap als ons milieu of de plaats waar wij leven. In hoofdstuk 14 komt het overheidsbeleid t.a.v. het Nederlandse landschap aan bod. Het boek besluit met een uitgebreide literatuurlijst en register.

MARC JANSSEN

Fonteinkruiden

R.J. VAN WIJK & P.J.M. VERBEEK, 1986. *De smalbladige fonteinkruidsoorten in Nederland, herkenning en oecologie*. Wet. med. KNNV nr. 177. f 12,50 giro 13028, KNNV, Hoogwoud.

Menig bioloog zal de naam "smalbladig fonteinkruid" wel bekend in de oren klinken. Niet omdat deze groep waterplanten zulke mooie bloemen heeft of omdat biologen houden van sliertige en glibberige plantjes, maar waarschijnlijk vooral omdat deze groep zo moeilijk op naam te brengen is. Deze uitgave kan daar enige verandering in brengen. Uitgebreid worden de verschillende soorten beschreven en afgebeeld, waarbij ook enige oecologische gegevens worden vermeld.

MARC JANSSEN

Vleermuizen

A.M. VOUTE en P.H.C. LINA, 1986. *Bescherming van vleermuizen*. Wet med. KNNV nr 176. Fl 12,50. Giro 13028 KNNV, Hoogwoud.

In de onuitputtelijke reeks van wetenschappelijke mededelingen van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging is nu een nummer over vleermuizen verschenen. Hierin wordt een overzicht gegeven van de huidige situatie rond de Nederlandse vleer-

muisbescherming, met de nadruk op de praktijk van die bescherming en de maatregelen die door overheid en particulieren in het belang van de inheemse vleermuizen kunnen worden genomen.

Na enige korte inleidende hoofdstukken over de wettelijke bescherming ook internationaal, voorlichting en educatie en de organisatie van de ambtelijke en particuliere vleermuisbescherming wordt veel aandacht besteed aan de bescherming van winter- en zomerverblijven. In de betreffende hoofdstukken zijn boeiende verhandelingen te vinden over het verblijf van vleermuizen in kalksteengroeven, bunkers, forten, kazematten, ijskelders, holle bomen, zolders of andere schuilplaatsen in en rond gebouwen. Ook het gebruik van vleermuiskasten en onderzoek t.b.v. de bescherming worden uitvoerig behandeld.

In deze publikatie is ook vermeld op welke wijze men in contact kan komen met vleermuisdeskundigen en organisaties die zich bezig houden met de bescherming van vleermuizen.

MARC JANSSEN

Verschenen

L. VAN DER VALK, 1986. *Inventarisatie van archeologische waarden van de duinterreinen Sotleveld en Ockenburg, Westduinen, gemeente 's-Gravenhage*. Uitg. Gemeentesecretarie van 's-Gravenhage, afd. V.O.M., afd. archeologie.

C. TEN HAAFF & T.W.M. BAKKER, 1986. *De duinzoom, een kansrijke gradiënt*. De Levende Natuur 87 (6): 162-168.

K. DECLEER, 1986. *Duinen of fortuinen? Natuurreservaten (België)* 8 (5): 178-180.

H. WANDERS, 1986. *De Vos, schakel in een evenwichtig oecosysteem*. Huid en haar 5(3): 97-101.

E. VAN DER MAAREL, 1986. *Duinen van Oostvoorne in ontwikkeling: tuin of wildernis? Zuidhollands Landschap* 15(4): 4-9.

D.S. RANWELL & R. BOAR, 1986. *Coast dune management guide*. Institute of Terrestrial Ecology. 105 pp. ISBN 0 904282 93 7 (wordt nog besproken).

P. DOODY (ed.), 1985. *Sand dunes and their management. A report of a meeting held at the University of Swansea*. NCC, Peterborough. ISSN 0264-8474.